

Мінкова О. Ф., Надольська Ю. А.,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

ТЕСТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОЦІНЮВАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті розглядаються тестові технології, особливості їх застосування для оцінювання навчальних досягнень студентів під час вивчення української та іноземної мов, зокрема німецької.

Ключові слова: *новітні технології, тестові технології, система освіти, тематичний контроль знань, поточний контроль.*

В статье рассматриваются тестовые технологии, особенности их применения в оценивании учебных достижений студентов во время изучения украинского языка и иностранного языка, в частности немецкого.

Ключевые слова: *новейшие технологии, тестовые технологии, система образования, тематический контроль, поточный контроль.*

The article deals with the test technologies, peculiarities of their applying for students' learning achievements assessment in the process of Ukrainian and foreign language such as German.

Key words: *modern technologies, test technologies, educational system, thematic control of knowledge, periodic control, current control.*

Запровадження новітніх технологій у системі освіти зумовлює нові підходи в оцінюванні навчальних досягнень з будь-якої дисципліни, зокрема з вивчення мов. Серед основних форм контролю знань студентів (тематичний, модульний, періодичний) особливе місце займає поточний контроль, мета якого – відстежувати перебіг навчання, отримувати інформацію про відповідність навчальних досягнень студентів вимогам чинної програми. Поточне оцінювання здійснюється на кожному занятті у формі усного опитування, різних видів, творчих завдань тощо, але, на нашу думку, доцільніше поряд із традиційними методами і формами перевірки знань використовувати і тестові форми контролю. Ефективне застосування тестів вимагає від викладача ознайомлення з типами тестових завдань, загальними підходами до їх створення та особливостями оцінювання.

Метою статті є ознайомлення з тестовими технологіями, класифікацією навчальних та контрольних тестів, творчими підходами до їх розробки, а також з особливостями оцінювання.

Питання тестології привертало увагу таких педагогів та методистів, як: В.Аванесов, І. Булах, Л.Коваленко, І. Коломієць, А.Майорової, С. Ніколаєвої та інших.

За визначенням російського текстолога В. Аванесова, «педагогічний тест – це система паралельних завдань специфічної форми, розташованих у зростаючому за ступенем складності порядку, що дає змогу якісно та ефективно виміряти рівень і структуру підготовки студентів» [1, с. 32]. Отже, до тесту не слід залучати будь-які завдання, а лише ті, які відповідають певній формі, змісту та рівню складності.

Кожне тестове завдання повинно оцінювати певний рівень когнітивного документа. За Б. Блумом, розрізняють такі когнітивні рівні:

- 1) рівень знання (вимагає згадати раніше засвоєний матеріал);
- 2) рівень розуміння (вимагає інтерпретації вивченого матеріалу);
- 3) рівень застосування (характеризує здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях);
- 4) рівень аналізу (здатність розкласти ціле на частини);
- 5) рівень синтезу (складання цілого з частин);
- 6) рівень оцінювання (здатність давати оцінку, зокрема критичну, процедурам, висновкам, доказам, перспективам тощо) [2, с. 51].

Тестові завдання рівнів аналізу, синтезу і оцінювання тісно пов'язані між собою. Певний когнітивний рівень зумовлює зміст і структуру тестових завдань, що лежить в основі їх типології. За наявності або відсутності варіантів доповідей виділяють завдання закритої форми (вибір правильної відповіді з переліку можливих варіантів) та відкритої форми (самостійне формулювання відповіді на запитання за його змістом [4, с. 51]). За такими критеріями можна класифікувати найпоширеніші види завдань, серед яких переважають тестові завдання закритої форми (завдання з вибором однієї правильної відповіді; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання з вибором кількох правильних відповідей; завдання на відтворення послідовності) та тестові завдання відкритої форми (завдання з короткою відповіддю; завдання з розгорнутою відповіддю).

Як уже зазначалося, в умовах кредитно-модульної системи з кожним роком зростає використання поточного тестування, яке проводиться з метою коригування навчальної діяльності студентів, стимулювання інтересу до навчання. Тест складається з тестових завдань, які об'єднуються у субтести. До субтесту входять тестові завдання, спрямовані на один конкретний об'єкт тестового контролю, наприклад, визначення рівня володіння граматичними або лексичними навичками, умінням аудіювання тощо. Структуру тесту утворює зв'язку завдань між собою. Кожне завдання зв'язане з іншим через загальний зміст і загальну варіацію тестових результатів. Завдання розподіляються в міру складності – від найпростіших до найскладніших.

У процесі складання тесту завдання відбираються і впорядковуються в залежності від призначення цього тесту. У цілому, комплекс тестів включає тести для визначення сформованості комунікативної компетенції в усіх видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, письмі, читанні, говорінні [5, с. 4-5].

Результати тестування підлягають кількісному визначенню, на основі якого студент отримує оцінку успішності. Така оцінка є більш об'єктивною і надає інформацію про якість засвоєння матеріалу.

Проаналізуємо детальніше ті типи тестових завдань, які доцільно використовувати на практичних заняттях під час вивчення української та німецької мови [3, с. 9-10]:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді. Таке завдання складається з незакінченого твердження та чотирьох або п'яти варіантів його продовження, серед яких тільки один правильний. За виконання такого завдання можна отримати 0 або 1 бал.

Наприклад: Правильно утворено форму наказового способу дієслова у рядку:

а) підемо; б) спечімте; в) пишімо; г) намалюємо; д) даси.

zum Beispiel: Wählen Sie die richtige Imperativformen!

_____ mich! Ich habe das nicht verstanden.

а) Entschuldigen; б) Entschuldige; с) Entschuldigst; д) Entschuldigte

2. Завдання з вибором кількох правильних відповідей. Завдання такого формату передбачає вибір певної кількості відповідей із запропонованого переліку варіантів. До такого типу завдань належать і завдання до мікротекстів – читання невеликого тексту і вибір з нього речень (або слів) з певними мовними явищами (їх може бути одне, два або більше). До мікротексту можна запропонувати кілька запитань, але вони не повинні бути пов'язаними між собою (неправильна відповідь на одне запитання не обумовлює помилкового вибору відповіді на запитання наступне). Правильне виконання завдання оцінюють 1 балом.

Наприклад: Прочитайте слова, виконайте такі завдання:

1. Виберіть з переліку слів іменники II відміни.

2. Виберіть з переліку слів іменники жіночого роду.

3. Виберіть з переліку слів іменники, що не належать до жодного типу відмінювання.

(1) Вишня, (2) Міссісіпі, (3) путь, (4) колібрі, (5) насіння, (6) горіх, (7) море, (8) пальто, (9) ательє, (10) левеня, (11) канікули, (12) хлоп'я, (13) вітрисько, (14) пташенятко, (15) лото.

zum Beispiel: Wählen Sie die Substantive:

1. Starke Deklination.

2. Schwache Deklination.

3. Weibliche Deklination.

4. Gemischte Deklination.

1) das Fenster, (2) der Lehrer, (3) die Mappe, (4) der Herr, (5) der Student, (6) der Erbe, (7) der Fels, (8) die Macht, (9) das Herz, (10) das Mädchen, (11) die Gruppe, (12) der Name, (13) der Gedanke, (14) der Narr, (15) der Knabe.

3. Завдання на встановлення відповідності. Ці завдання передбачають утворення логічних пар: співвіднесення назв або тлумачення мовних явищ та їхніх прикладів, логічно пов'язаних між собою, але розташованих у довільній послідовності. Оцінювання такого завдання відбувається за одним із принципів:

1) «все або нічого» (за правильне виконання усього завдання – 4 бали, в іншому випадку – 0 балів);

2) «крок за кроком» (за кожну правильну відповідь – 1 бал, тобто від 0 до 4 балів за все завдання).

Наприклад: Установіть відповідність.

Односкладне речення:

1. означено-особове

2. неозначено-особове

3. узагальнено-особове

4. безособове

Приклади:

а) Пахне в природі весною.

б) Добру, і злу, і хлібу знаємо ціну.

в) Жіночі голоси і перегук дитячий.

г) На балконі посадили мальви.

zum Beispiel: Bestimmen Sie die Übereinstimmung.

1. Subjektsätze

а) Der Vortrag, den ich vorbereitet habe, war sehr interessant.

2. Prädikativsätze

б) Ich weiß, dass ich nichts weiß.

3. Objektsätze

с) Wer viel liest, der weiß viel.

4. Relativsätze

д) Peter ist, was er schon immer war.

4. Відкриті завдання з короткою відповіддю. У таких завданнях потрібно дати самостійно відповідь (переважно у вигляді слова). Такі завдання складніші, бо в них не передбачено можливості здогаду.

Наприклад: Запишіть форму давального відмінка числівника чотириста _____

zum Beispiel: Schreiben Sie die Ordinalzahlen richtig.

der 25. April _____

am 14. Februar _____

Peter 1. _____

Перелічені форми тестових завдань дають змогу оцінити навчальні досягнення студентів з мовної теорії на таких когнітивних рівнях: знання, розуміння, застосування знань.

5. Відкриті завдання з розгорнутою відповіддю. Зразком відкритого завдання з розгорнутою відповіддю з української та німецької мов є написання власного висловлювання у формі роздуму. Це завдання перевіряє сформованість мовленнєвої компетенції студентів, дає змогу діагностувати результати навчання найвищих рівнів – аналізу, синтезу, оцінювання.

Тестові завдання для поточного оцінювання доцільно застосовувати на різних етапах заняття не більше як на 10-15 хвилин. На виконання завдання з однією правильною відповіддю рекомендують відводити одну хвилину. На завдання інших типів – півтори хвилини. У тесті необхідно розташувати завдання за принципом «від простого – до складного», щоб створити ситуацію успіху; підібрати завдання різноманітні за змістом і формою, щоб уникнути монотонності.

Слід зазначити, що ця методика більш спрямована на перевірку фактичних знань студентів і не приймає до уваги можливості розвитку особистості, має лише оцінювальний, а не прогнозуючий характер. Але все ж, тестовий контроль має багато переваг перед іншими видами контролю. Основна відмінність тесту від, наприклад, модульної або контрольної роботи полягає в тому, що він значно підвищує рівень навчального процесу, сприяє самостійній роботі кожного студента. Крім цього, тестовий контроль дає змогу викладачу перевірити значний об'єм вивченого матеріалу та проаналізувати оволодіння цим матеріалом більшої частини студентів.

Отже, правильно організоване тестування дає змогу викладачу забезпечити управління навчальним процесом і сприяє підвищенню ефективності вивчення іноземної мови.

Література:

1. Аванесов В. С. Форма тестовых заданий: учеб. пособие [для учителей школ, лицеев, преп. вузов] / В. С. Аванесов. – 2-е издание. – М., 2005. – 156 с.
2. Кальней В. А., Шишов С. Е. Технология мониторинга качества обучения в системе «учитель-ученик»: метод. пособие [для учителя] / В. А. Кальней, С. Е. Шишов. – М. : Педагогическое общество России, 1999. – 86 с.
3. Методичні рекомендації щодо використання тестових технологій у процесі вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах. / В. Федоренко, Л. Коваленко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2006. – № 9-10. – С. 48-56.
4. Парашенко Л. І. Тестові технології у навчальному закладі: [метод. посібник] / Л. І. Парашенко, В. Д. Леонський, Г. І. Леонська. – К.: Майстерня книги, 2006. – 217 с.
5. Петрашук О. П. Принципи та функції стандартизованого контролю // Іноземні мови. – 1997. – № 2. – С. 4-5.